

VEEL GESTELDE VRAGEN NEM MEETNET VLEERMUIS TRANSECTTELLINGEN

Teams

Wat is het aantal deelnemers binnen een team?

Het aantal deelnemers voor een team is minimaal 5 en maximaal 7 personen. Een route wordt gereden met minimaal 2 personen maar er kunnen natuurlijk meer personen in een auto meerijden.

Het is belangrijk dat teamleden alle routes kennen en zo elkaar kunnen vervangen bij uitval van een teamlid.

In elk geval een deel van de teamleden dient affiniteit te hebben met techniek en is bereid te leren geluidsanalyses te doen.

Is het noodzakelijk als team voor te bereiden?

Het bijzondere van dit meetnet is dat er vooraf geen kennis over vleermuizen noodzakelijk is. Wel kan je natuurlijk alvast kennismaken met andere teamleden.

Waar gaat de startbijeenkomst in het voorjaar voor nieuwe teams over?

Dit is de startbijeenkomst over het meetnet. Er wordt uitleg gegeven over het meetnet, de apparatuur en de analyse. Er zal niet specifiek op het herkennen van allerlei soorten worden ingegaan. Kort hierop ga je als team de routes proef rijden. Overigens is het niet noodzakelijk dat alle teamleden bij de bijeenkomst aanwezig zijn.

Waar gaat de vervolgbijeenkomst in het voorjaar voor nieuwe teams over?

In de tweede bijeenkomst in het voorjaar wordt uitgelegd welke instellingen nodig zijn voor Batexplorer, hoe de bestanden inleest en hoe je deze kan bekijken. Wij geven uitleg over het correct instellen, het bekijken en verifiëren en tenslotte het exporteren van deze resultaten. Ook wordt ingegaan op hoe je de soorten kan herkennen en hoe je om kan gaan met twijfel gevallen.

Waar gaan de bijeenkomsten in het najaar voor alle teams over?

In de najaarsbijeenkomst wordt er veel aandacht besteed aan lastige opnames. Teams kunnen deze voorafgaand aan de bijeenkomst opsturen. Verder wordt uitgelegd hoe je vleermuisopnamen kan onderscheiden van sprinkhanen en andere 'stoor' geluiden.

Transecten

Mag ik mijn route ook deels door stedelijk gebied rijden?

Nee, landschappelijke veranderingen gaan in (rand)stedelijk gebied veel sneller dan in het buitengebied. Stedelijk gebied levert ook veel meer 'stoorfiles' op. Daarnaast zijn drie van de vier doelsoorten in veel lagere dichtheden aanwezig in stedelijk gebied.

Maakt het uit in welke richting een transect gereden wordt?

Een route moet altijd in één richting gereden worden. Hierbij wordt de detector in een statief in het raam van de rijder geklemd. Zo luister je naar de vleermuizen die naast de weg jagen. Het is belangrijk dat je eerst langs de plekken rijdt waar de kans op rosse vleermuizen het grootst is. Let dus op met het uitzetten van de route dat de betere gebieden links van de auto liggen.

Hoe weet ik of mijn transect lang genoeg is?

Een transect heeft een lengte van 30 km. Bij het uitzetten van een route op een kaart kan je gebruik maken van bijvoorbeeld afstandsmeten.nl of de functie afstand meten in Google Maps. Vaak kan je deze kaart ook exporteren als KML. Deze is met Google Maps weer te printen als routekaart.

Mag ik mijn route ook fietsen?

Nee, voor de berekening van zoekfouten is het noodzakelijk op dezelfde wijze te bemonsteren, dus met een auto en een snelheid van 25 km/u. Indien er tijd over is kun je buiten het meetnet om eventueel een route per fiets rijden.

Type wegen

Bij voorkeur rijdt je over rustige lokale wegen. Check met een proefronde of de wegen ook voor jouw toegankelijk zijn. Let op borden met alleen bestemmingsverkeer, alleen aanwonenden. Zandwegen zijn meestal geen probleem. Vermijd grindwegen of wegen met veel puin. Dit levert veel extra 'stoor' files op.

Veiligheid

Een bord meetwagen of een veiligheidsdriehoek achter de achterraut geeft een duidelijk signaal aan voor achterop komend verkeer. Beperk het aanzetten van alarmlichten. Het klikken van deze lampen wordt ook door de batlogger opgenomen. Dit maakt het analyseren later lastiger.

Is het weer niet te slecht?

Of vleermuizen buiten vliegen hangt sterk af van de beschikbaarheid van voedsel. In de regel jagen dwergvleermuizen bij temperaturen boven de 7°C en laatvliegers bij nachttemperaturen boven de 10°C. Het KNMI geeft helaas alleen de maximum en minimum temperaturen. Een goede vuistregel is dat in nachten met open hemel de temperatuur zo'n 8-10 graden daalt. Motregen is vaak geen probleem voor de vleermuizen, maar levert door de plassen wel veel extra stooropnamen op. Vermijd ook avonden met sterke wind (>3 Bf), dit levert veel extra files op.

In nachten met sterke bewolking is de afkoeling maar 2-4°C. In nachten met veel wind is het vaak minder zinvol om routes te rijden.

Het begint ineens te stortregenen, wat dan?

Bij sterke regen gaan alle vleermuizen naar huis toe. Bij droog weer komen zij geleidelijk of in zijn geheel niet meer naar buiten. Start de volgende dag de route op hetzelfde punt van afbreken en op dezelfde tijdstip van stoppen. Gebruik de batlogger in tussentijd niet voor iets anders.

De weg is opgebroken, wat nu?

Indien er een paralelweg is die door hetzelfde kilometerhok loopt en ongeveer even lang is dan kan je deze route nemen. Als dat niet mogelijk is zal je dit deel van de route moeten overslaan. Indien dit een aanzienlijk deel van je transect is, is het beter de route later over te rijden.

Is het mogelijk meerdere routes in de periode 15 juli – 1 september te rijden?

De ervaring is dat het niet haalbaar is om in de periode 15 juli – 1 september (15 september is de uiterste datum) meer dan drie routes twee keer te rijden, gezien weersomstandigheden en agenda's van teamleden.

Op basis waarvan worden routes vastgesteld?

Het Bureau van de Zoogdiervereniging maakt een voorselectie van locaties voor routes op basis van kansrijke gebieden voor laatvlieger en rosse vleermuizen. Wanneer mensen uit de omgeving hier aanvullende informatie over hebben is dat uiteraard welkom. Het gaat hier om jachtplekken langs de weg waar beide soorten vaak waar te nemen zijn. De exacte routes worden bij de startbijeenkomst in overleg met de teams vastgelegd.

Apparatuur

Is het zinvol om een aparte GPS of navigatiesysteem mee te nemen?

De batlogger registreert van iedere opname de coördinaten, tevens maakt hij ook bestand aan met de route. Een GPS of navigatiesysteem is dus niet nodig. Als je de route eerst een keer voorrijdt met kaart weet je ook waar je moet afslaan. Het is mogelijk de gpx in te laden in je navigatiesysteem. Dit wordt nog getest.

Welke raamstatieven worden gebruikt?

Deelnemers aan het project ontvangen een raamstatief bij de detector. Het maakt niet uit welke raamstatieven er gebruikt worden, mits ze stevig genoeg zijn. Let op bij de meesten moet je ook nog een speciaal moertje kopen (1/4 inch Whitebread) speciaal voor foto toestellen (meestal bij tweedehands fotozaken te verkrijgen).

Gebruik ik de juiste instellingen en juiste microfoon?

Op de website vind je de meest recente instellingen van de batpars:

<http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwesite/Overigen/downloads/BATPARS.xml>.

Check tenminste een avond voorafgaand als je gaat rijden dat er de juiste batpars op het kaartje staat; of vervang deze altijd met de laatste versie die op de website staat.

Oudere batloggers waren uitgerust met een andere microfoon. Check of je de zwarte FG microfoon hebt met een smal klein gaatje voorin. Zo niet neem dan contact op met het Bureau van de Zoogdiervereniging.

Heb je twijfels over de kwaliteit van de microfoon maak dan een "stille" opname met een drie dubbele theedoek over de microfoon. Stuur deze opname naar ons op ter controle.

SD kaart wordt niet gelezen

Als je een andere dan meegeleverde SD kaart gebruikt bijvoorbeeld een 64 of 128 Gb dan kan het zijn dat de batlogger de kaart niet kan lezen. Deze kaarten zijn vaak ex-Fat geformateerd. Alleen Fat gevormateerde SD kaarten kunnen door de batlogger gelezen worden. Save eerst de batpars en extra info in een map op je computer. Formateer naar het juiste formaat. Kan je dit formaat niet vinden op je PC dan is het ook mogelijk deze kaart met behulp van de Batlogger te formateren. Zet daarna de batpars en extra infomap weer terug op je kaart.

Oversturen

Als de luidsprekerstand van de batlogger hoger staat dan 1, dan ontstaat rondzingen. De beste oplossing is de luidspreker zo laag mogelijk te zetten of op 0 zetten (=uit). Andere mogelijkheid is een koptelefoon of los geluidsboxje (met eigen voeding) in te pluggen.

Ik heb een Mac mag ik dan Batscope gebruiken?

Batscope en Batexplorer zijn twee verschillende programma's met andere mogelijkheden. Batscope is geen programma voor beginners en de uitkomsten van een project migreren levert allerlei foutmeldingen op.

Elekon verwijst voor de Mac naar BatScope. Dit programma heeft dezelfde functionaliteiten (en meer mogelijkheden). Maar je kan dan de uitkomsten **niet** uploaden op de server van de zoogdiervereniging/NDFF. Als zoogdiervereniging zullen wij Batscope niet ondersteunen met handleidingen, trainingen e.d.

Alleen met Batexplorer kan je de data goed exporteren en uploaden naar het uploadportal. Let op met het uploaden dat je de originele bestanden opstuurt, zoals deze uit de batlogger komen, en geen kopieën. Gebruik de Windowsversie van Batexplorer. Moderne Apples kunnen ook Windows als tweede besturingssysteem aan, waardoor je ook batexplorer kan draaien op een mac!

Mag ik de Batexplorer versie 1.11 en Firmware voor de Batlogger gebruiken?

Deze nieuwe versie van het programma Batexplorer samen met nieuwe 'firmware' (software voor op de batlogger) mag gebruikt worden. Beiden zijn door ons getest voor gebruik binnen het meetnet. De upload is nu geschikt gemaakt voor 1:11:4. Upladen van data uit een oudere versie van batexplorer is niet meer mogelijk.

Kan ik nog gebruik maken van oudere versie Bat Explorer 1.10 ?

Nee, de upload verwacht een aantal kolommen en kolomnamen die in 1:10 niet voorkomen.

Laat het nieuwere 1.11.4 via de website van Elekon. Ook oudere projecten zijn nog steeds in te lezen. Na het downloaden moet je de niet in Nederland aanwezige soorten uitzetten, de notities van tweede soort overzetten naar de tweede soort (nieuwe kolom) en import correct zetten (kolom 2nd species tekst toevoegen) en dan exporteren.

Welke bestanden moet ik vanaf de SD kaart opslaan/bewaren?

Je moet alle bestanden opslaan in een aparte datum map, dus alle geluidsfiles (.wav), alle instellingenfiles (.xml), de batpars.xml, de BATREC, de GPX tracklog en de route.kml. *Vergeet niet dat de batpars.xml op de SD kaart moet blijven staan. Check dit dus na iedere kopieer sessie.*

Analyse en uploaden

Ik mis het xxxxxx.GPX bestand, wat nu?

Je hebt dan de route gereden met de verkeerde batpars.xml. Check je data en overleg met de coördinator of de route overgereden moet worden met de juiste instellingen. Download de goede batpars.xml van de website van de zoogdiervereniging:

<http://www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/imce/nieuwesite/Overigen/downloads/BATPARS.xml>.

Als je de route voor een tweede keer gereden hebt en de gpx kwijt bent, dan is dit jammer, maar geen groot probleem.

Kan ik een verwijderde geluidsfile weer aan een batexplorer project toevoegen?

Batexplorer biedt de mogelijkheid geluidsbestanden toe te voegen met de import functie. Je krijgt een pop-up scherm waarin eerst alle bestanden zijn geselecteerd. Deselecteer alles met toggle en klik het bestand aan wat je wil invoegen. Klik op okay. Klik het geluidsbestand aan en run daarna reanalyse. De toegevoegde opname staat onderaan. De geluidsopname krijgt de underscore _2. Hier kan de upload niet goed mee omgaan, verwijder de _2 toevoeging in de CSV met een teksteditor (Notepad+).

Kan ik missende coördinaten toevoegen?

Ja dat kan op verschillende manieren. Dat kan in Batexplorer zelf met de optie bij maps, klik de wereldbol aan en je krijgt een pop-up scherm waar je waarden kan invullen, of het teken kan verplaatsen. Het kan ook later in de CSV, open in notepad en voeg toe. Coördinaten zijn WGS84 standaard, met een punt in plaats van een komma. Vergeet niet om bij altitude een nul in te vullen, anders snapt de upload deze regel niet.

Bij meerdere soorten in een opnamen: Welke soorten moet ik als eerste en als tweede noemen?

Om validatie gemakkelijker te laten verlopen moet je zeldzaamste soort eerst noemen/kiezen bij 1st species en de meer algemene bij 2nd species. Heb je nog een derde of vierde soort vermeld deze dan in het notes veld.

1	Barbastellus barbastellus		
2	Myotis bechsteinii		
3	Myotis myotis		
4	Myotis emarginatus		
5	Pipistrellus pygmeus		
6	Myotis brandtii		
7	Vespertilio murinus		
8	Nyctalus leisleri		
9	Myotis nattereri		
10	Myotis mystacinus		
11	Plecotus spec.		
12	Myotis dasycneme		
13	Myotis daubentonii		
14	Myotis spec.		
15	Eptesicus - Nyctalus- Vespertilio		
16	Nyctalus noctula		
17	Eptesicus serotinus		
18	Pipistrellus nathusii		
19	Pipistrellus pipistrellus		
20	Chiroptera		

Welke naamgeving van soorten kan ik in Batexplorer gebruiken?

Bij species tekst kan je de volgende namen toevoegen, namen tussen de "" gebruiken (let op correcte schrijfwijzen en spaties) :

"Chiroptera"

"Eptesicus – Nyctalus- Vespertilio"

"Geen vleermuis"

Ruisbestanden

De Batlogger heeft meerdere typen triggers en parameter instellingen voor deze triggers. Wij hebben deze vrij gevoelig afgesteld, zodat ook laatvliegers op enige afstand worden opgenomen. Maar hierdoor worden de apparaten ook getriggerd door remmende auto's, kiezels op de weg en roosters. Soms kan dit ook gebeuren door mobiel dataverkeer. Dit is meestal geen probleem. Per ronde 150-350 bestanden is vrij gebruikelijk. Deze kun je later vrij gemakkelijk uit filteren. Heb je meer dan 500 bestanden, neem dan contact op.

Ik heb een groot aantal files, is het opnemen wel goed gegaan?

Als je gereden hebt met plassen op de weg of er zijn veel roepende sprinkhanen dan kan een ronde >1200 files opleveren. Dit is dan veel uitzoekwerk, maar ook de vleermuisgeluiden zijn dan goed opgenomen. Indien de batlogger veel files met andere stoorgeluiden opneemt is er mogelijk iets met de microfoon aan de hand. Stuur ons dan een nieuwe microfoontestfile.

Ik heb maar een klein aantal files, is het opnemen wel goed gegaan?

Als de nachten te koud zijn of het net hard geregend heeft, zijn er maar weinig vleermuizen actief en heb je weinig opnamen. Check de tijden van de eerste en de laatste wav.file. Deze moeten overeenkomen met de starttijd en eindtijd van het rijden van het transect. Is dit niet het geval dan heb je een verkeerde batpars.xml of deze per ongeluk verandert gebruikt. Download de goede batpars.xml van de website van de zoogdiervereniging.

Welke bestanden moet ik voor de analyse uploaden?

Alle bestanden moeten ge-upload worden, dus alle geluidsfiles (.wav), alle coördinaten + instellingenfiles (.xml), de GPX tracklog (XXX001.gpx, de route.kml, en de Batrek. Als je de batlogger tussentijds hebt uitgezet, of er was op het kaartje nog een oude gpx file aanwezig, dan is er een nieuwere GPX aanwezig met een hoger nummer. Bewaar beiden als het de GPX is van dezelfde route.

Verzenden files

Je kunt de bestanden pas uploaden naar de server van de Zoogdiervereniging/NDFF (<http://vleermuistransecttellingen.ndff.nl/>) als je je hebt aangemeld met je e-mail adres. Je ontvangt een bevestigingsmail. Voor het uploaden moet je eerst de geluidsanalyse met Batexplorer hebben afgerond en een export als CSV hebt aangemaakt. Ook is het belangrijk bepaalde kolommen te selecteren en de soortnamen mogen alleen de library staande namen zijn (dus niet zelf gemaakte namen), anders mislukt de upload. Je mag de CSV file wel bekijken met Excel, maar niet opslaan met Excel. Dan worden extra opmaak toegevoegd die de upload verward.

Vervolgens klik je aan waar de verschillende bestanden staan en selecteer je welke files gestuurd moeten worden en dan worden de bestanden ge-upload.

Lange geluidsfiles (groter dan 8Mb) worden geweigerd. Je kan dan met een geluidsprogramma de kop en staart ervan afknippen, zodat de file maximaal 6Mb lengte wordt.

Storingen in de upload

De uploadmodule accepteert alleen files in een standaardformaat en met standaardcoderingen. Dus check je CSV of deze de goede kolommen heeft en de juiste soortnamen.

- Foutmelding: "Deze csv file bevat niet alle en/of juiste veldnamen (recording)" of je krijgt als melding dat wav en xml bestanden ontbreken.

De geluidsbestanden en XML afkomstig uit de Batlogger worden als deze in Batexplorer ingelezen worden automatisch voorzien van een datum suffix (achtervoegsel), bijvoorbeeld _20140827. Hier kan het upload portal voor de Vleermuis Transecttellingen niet mee omgaan. Je kan alleen geluidsbestanden en XML's opladen zonder deze suffix. Dus voor het uploaden moet er een aanpassing gedaan worden. Er zijn twee opties:

1) Je zorgt ervoor dat je altijd een onbewerkte (hardcopy) kopie hebt in een aparte map. Dit kan door de kopieerfunctie van windows te gebruiken (en niet van batexplorer).

2) Je maakt een kopie van geluidsbestanden, XML's GPX en KML nadat je de bestanden geanalyseerd hebt en je herbenoemt alleen deze files automatisch met behulp van Total Commander. Hoe je dit moet doen staat uitgelegd in een document op de website (zie: <http://www.zoogdiervereniging.nl/nem-vleermuis-transecttellingen>).

- Foutmelding: "Selecteer een geldige csv als analyse bestand"

De volgorde van de kolommen klopt waarschijnlijk nog niet. Deze kun je aanpassen in Batexplorer. Via 'tools' in Batexplorer ga je naar options, en klik je op export. Het bovenste gedeelte bestaat uit "recordings CSV". In het vakje rechtsboven zie je staan: "fields exported in the order". Hier moeten alle kolommen in de goede volgorde staan (de volgorde van de kolommen is te checken in een document op de website (zie: <http://www.zoogdiervereniging.nl/nem-vleermuis-transecttellingen>)).

Staat de volgorde van de kolommen goed, dan kun je een nieuwe CSV export maken vanuit Batexplorer. Als je je CSV bestand daarna wilt checken kun je het beste kladblok gebruiken en de CSV niet openen in Excel.

Ook Excel wijzigt namelijk de structuur van een CSV met het opslaan zodanig dat een upload niet lukt. De oplossing is een nieuwe CSV uit te draaien uit Batexplorer (en deze alleen te openen in kladblok). Je kan via tellingen controleren of alle bestanden geüpload zijn.

Ik heb te weinig files of geen files in de upload staan?

Je had tijdens het maken van de dataexport in Batexplorer een filter aanstaan, of je hebt geen files geselecteerd. Maak de CSV opnieuw door de filter uit te zetten met reset filter of selecteer met de shiftknop ingedrukt de eerste en laatste opname (de achtergrondkleur veranderd). Ga dan na export CSV.

In de upload tabel staat maar een regel, wat gaat er mis?

Waarschijnlijk heb je de laatste geluidsfile aangeklikt en daarna een export gemaakt. Dan staat er in de CSV maar een regel, de resultaten van deze ene geluidfile. Maak een nieuwe CSV door alle files te selecteren voordat je de export doet. Soms staat er niet je CSV file is dan in een verkeerde formaat aangeleverd. Er zijn teveel of te weinig kolommen geselecteerd of er komen filenamen of soortnamen voor die niet standaard zijn. Check de kolom namen, de kolommen volgorde en de soortnamen. Maak of een nieuwe CSV of pas de namen aan in met een tekstfile editor en laat de CSV opnieuw op.

De upload stopt na een aantal files.

Kijk naar de eigenschappen van de file waar het opladen gestopt is. Als de file langer dan 7.2 seconden is past de geluidsfile niet in de flash. Ga opnieuw naar bestanden toevoegen en kies alleen de geluidsbestanden die korter zijn dan 7.2 seconden en laat deze op. Knip uit de te lange bestanden het luidste deel met de gedetermineerde soorten en laat deze geknipte bestanden op.

Het lukt mij niet de GPX file te opladen?

Verander de eigenschappen van door op de bestandsnaam te gaan staan en de rechtermuisknop in te drukken. Je krijgt dan eigenschappen, waarschijnlijk staat de file op alleen lezen. Kies een andere browser (bijv. Chrome). Ga naar je telling en klik ontbrekende GPX aan en laad deze op. Als je de GPX een keer goed hebt opgeladen dan is dit de route. Bewaar de andere gpx'en.

Wijzigen van analyse resultaten

Het is nu nog niet mogelijk om nadat je de export hebt opgestuurd determinatie resultaten te wijzigen. Ook is het niet meer mogelijk zaken in een telling te wijzigen als de zoogdiervereniging is begonnen de telling te valideren. Laat je bestanden dus tijdig maar vooral volledig uitgewerkt op.